

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de Publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 500 Lei
Pe 6 luni . . . 280 Lei
Pentru străinătate 1000 Lei**Foale bisericicească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

Porunca zilei

In fața iconostasului ne întimpină chipul blând al Apostolului: „Și vă rog pe voi, fraților, pentru numele Domnului nostru Isus Hristos, ea toți să grațiți una și să nu fie între voi desbinări, ci să fiți uniți într'un gând și o înțelegere”. (I. Cor. 1, 10).

Totdeauna binefăcătoare, această învățatură a unirii este poruncă de viață și de moarte în ceasuri de urgie ca celea de acum. Soarta ne-a isbit fără milă și fără cruțare. Sângerăm și plângem. Și deasupra noastră, zarea viitorului e neagră ca noaptea tuturor primejdilor și amenințărilor. Și nicăiri nici un ajutor, nici o speranță. Singur Dumnezeu dreptății ne-a mai rămas, și propria noastră tărie. Dar noi nu vom fi tari, decât deplin uniți, contopiți într'o singură vrere neșovăitoare, rod al unirii „într'un singur gând și o singură înțelegere”.

Iată dar punctul de mănecare pe drumul marilor incertitudini ce ne așteaptă: „o singură înțelegere”, una și aceeași interpretare a evenimentelor, privirea minții îndreptată spre același unic fel: salvarea neamului, văzută în același chip.

In aceasta cel puțin să fim cu toții de acord cu adevărul, că noi Românii n-am făcut război de bună voie, ci am fost târșiți în cumplita horă a morții de ceice au prăvălit peste lume teribila avalanșă, care ne-a prins și pe noi în drum. De-atunci încoace a trebuit să luptăm. Am fost cinstiți și demni, am stat cu eroism în fața morții. Modești însă. Conștii că ne apărăm moșia, și nevoile și neamul, nu ne-am imaginat nici odată că am avea dela cineva încredințare să schimbăm noi sorții lumii, precum a fost departe de noi dorința păcătoasă de a lua o brazdă cât de mică din pământul altuia. — Dacă se mai aude și astăzi cât un glas răsleț, care crede că noi avem misiunea de a evangeliza pe alții cu tunul și cu mitraliera, apoi să se știe că el cântă aiurea, departe de simțirea unanimă a neamului și de interesele lui reale.

„Un singur gând și o singură înțelegere” trebuie să fim și în ce privește viziunea viitorului, icoana așezărilor ce vor trebui să răsară din prăpădul de astăzi. Creștini din naștere, noi trebuie să fim propovăduitorii hotărâți ai idealului social evanghelic, și nu a altuia, oricât „cuvântul crucii” ar părea nebulie celor sortiți pieirii. Căci în fața noastră se împlinește acum teribila amenințare a Domnului: „Pierde-voiu înțelepciunea înțelepților și știința învățaților o voiu lăpăda”. Cu adevărat nebulie s-a dovedit toată înțelepciunea și știința lumii acesteia, pusă în slujba morții.

Nu pe aceasta se va putea deci clădi, ca mâne, o lume mai bună. Ci toată speranța trebuie să ne-o concentrăm în „cuvântul crucii” care „nouă, celor ce ne mântuim, puterea lui Dumnezeu este”.

Cinstirea Duminecii

Printre multe lucruri bune, găsim în viața românească și o seamă de ciudățenii păgubitoare.

Marile acte publice și serbările naționale încep cu „Te Deum”; emisiunea Radio începe cu „Tatăl nostru”, dimineața; conducerea administrativă județeană ordonă primăriilor, ca personalul lor în frunte cu primarul, să asculte Dumineca și în sărbători Sf. Liturghie; Statul dă ajutoare pentru clădiri de „catedrale” . . . ; se recunoaște în principiu, că Românul stă — și trebuie să stea, pe bază spirituală-religioasă. Deoparte.

Dealtăparte: se lucrează Duminecă și în sărbători, chiar și pe timpul când e slujba Sfintei Liturghii în biserică, chiar și în oficiile, cari nu au urgența războiului; primarul, notarul și alți slujbași comunali, aproape în veci nu merg la Biserică; la vânat, da; ședințe publice, adunări mari se țin tot pe durata Sfetei Liturghii; copiii școlilor primare în rare sate sunt conduși Dumineca și în sărbători la Biserică; premilitarii fac exercițiile tocmai pe timpul duratei Sf. Liturghii; clacă primarului, clacă notarului, tot Dumineca și în sărbători, până la amiază — și câte toate altele, din partea oficialităților, tot înlocuind asistarea la Sf. Liturghie, se aranjază, se fac, se fixează. Nu se poate o mai fâțișe sfidare și o mai cinică nesocotire a sfințirii zilei Domnului! Nu se poate o mai categorică combatere a preotului și, deci, a instituției, în numele căreia cere el asistența la Sf. Liturghie a fiecărui om sănătos: a Bisericii lui Hristos. Poporul stă buimăcit și exclamă nedumerit și descurajat: de ce nu vin domnii la biserică, dacă cer aceasta cărțile și învățătura? Urmează și el exemplul „domnilor”. „Domnii nu merg la Biserică; toate le fixează pe Dumineca dimineața, până la amiază și pe zilele de sărbători. De ce să mergem noi, cari suntem mai copleșiți cu lucrul nostru, decât ei?”

Ba un țăran a afirmat deschis: „Raiu și iad? nu există; acestea sunt sperietoare pentru popor și pentru omul nepriceput, ca să-l stăpânești”. Altul a răspuns preotului, când îl îndemna să nu injure pe Dumnezeu: „Da de ce să nu injur?! Par'că Dumniata ai merge la Biserică, dacă nu ți-ar fi datoria oficioasă și n'ai căpăta plată?”

Mare decadentă!! Inspăimântătoare perspective!!

Unde ajungem cu această nesocotire a cultului datorit lui Dumnezeu?! La necredință și la complectă demoralizare!!

Dar' e fatal să ajungem aici, dacă intelctualitatea dela orașe și dela sate — în special primării și notarii — premerg cu nesocotirea Duminecilor și a serbătorilor și

le dau țăranilor impresia, că cei mari, „nădrăgarii”, le susțin biserici și preoți, ca să-i momească cu frica de iad și cu răsplata raiului, ca să-i stăpânească pe ei, pe cei mulți, în fond însă nu e nimic adevărat din toate. Ba sunt chiar între nădrăgari, cari și-au perdut credința până la acest grad și se exprimă în felul acesta, sau cel puțin bagă în capul țăranilor, cu cari convin mai des, că „de-aceea's popii, să facă slujbă, să se roage. Ei, ceialaltți, însă se pot ruga și acasă — dacă mai trebuie, ori mai vreau”...

Caractere și cinste și ținută corectă morală, simț de dreptate, omenie tot mai reduse, tot mai rare, tot mai puține — și tot mai exprimată lipsă de cinste, de dreptate, de nizuință spre mai bună disciplină, hărnicie, muncă; tot mai multă neglijență, nepăsare, tembelism, egoism, clicărie și ilegalitate.

Nici premilitarii nu mai vin la biserică; extrașcolarii pe aceeași urmă...

Tragem clopotele într'o dungă!! Primejdia e mare!

Cornel B. Andrea

Soluționarea unei probleme urgente.

Urgia bombardărilor a tulburat grav ordinea sfintelor slujbe bisericicești, ce se țineau la ceasuri potrivite cu împrejurările locale. Alaramele în decursul sfintelor liturghii au încurcat nu numai lumea credincioșilor, ci și pe slujitorii altarelor, mai ales la orașe.

Ca să se facă față nevoilor sufletești a multșimilor pe seama cărora nu s'a putut, și e de prevăzut că se va întâmpla și de aci încolo să nu se poată sluji la vremile știute, Sf. Părinte, unde i-s'a cerut, a dat putere Ordinariatelor să poată îngădui preoților din pastorație să slujască sf. liturghie după amiază. Faptul acesta îl face cunoscut și Preasf. Alexandru al Maramureșului preoțimei de sub ascultarea sa. Cercul IV-1944 precizează:

„Condiția este ca înainte de masă să nu se fi putut sluji sf. liturghie, respectiv ca anumită categorie de muncitori, cari numai după masă ar fi liberi, să poată satisface poruncii duminicale referitoare. Se mai cere apoi ca atât preotul celebrante, cât și credincioșii cari ar vrea să se cuminece în cursul acestor liturghii de după masă, să nu fi luat, cel puțin patru ore înainte, nici un fel de mâncare și beutură.

In temeiul acestei imputerniciri, învoim și Noi prin aceasta, ca în condițiile de mai sus să se poată celebra, în Dumineci și sărbători, sf. liturghie și în ore potrivite de după amiază, așa că cel mai târziu până la orele

20 (8 seara) totul să fie terminat. Aceasta însă numai atunci, când în orele reglementare de înainte de masă nu s'ar putea ținea (ori termina la vreme) serviciul divin din cauză de alarmă aeriană. Ea interesează deci mai mult numai parohiile din orașe, cari sunt mai expuse bombardărilor, dar am socotit că e bine ca facultatea aceasta specială — dată numai pe durata războiului în curs — să fie cunoscută totuși de întreaga preoțimea eparhială. . ."

Temeiul păcii

Rolul preotului în pacea de mâne

A căuta o pace, care să nu fie bazată pe Hristos, înseamnă trudă înzadar. Istoria ne este martoră că ori de câteori s'a căutat ca înțelegerea între popoare să fie gardată de forța armelor biruitoare, s'a ajuns la desbinare, care la cel dintâiu prilej — crezut salvator pentru cel învins — a declanșat un nou războiu.

Sfârșitul războiului mondial, cu lichidarea celei mai puternice armate și cu tratatul de pace dictat de reprezentanții forței veacului al XX-lea, am sperat că ne va asigura pacea mult dorită. Tomuri de tratate, convenții și pacte, antante mari și mici, planuri de dezarmare, cu un cuvânt toată știința omenească s'a înhamat la carul păcii. Și nu numai naivii credeau că generația veacului nostru va fi — sigur — scutită de războiu. Celea mai liniștitoare asigurări de pace scăpau din mintea personalităților cari aveau posturi de comandă în fruntea națiunilor. Liga națiunilor se credea deținătoarea balzamelui dătător de pace. Un singur lucru s'a lăsat afară din contractele de pace, și tot ce s'a clădit pentru asigurarea păcii între popoare s'a năruit. Este iubirea lui Hristos, fără de care toate tratatele, pactele, convențiile și legile au constituit mormane de hârtie fără putere și fără valoare.

Concomitent cu lansarea celor mai bombastice formule de pace, se comiteau celea

mai grave uitări a perceptelor divine. Numai așa putem înțelege că în timp ce fiecare stat căuta să-și asigure prietenia vecinului său, fabricile în grabă fulger, pregăteau celea mai perfecționate arme de războiu. Urmarea? Prăpădul zilelor noastre, ură și moarte, foc și distrugere cum nu s'a pomenit dela începutul lumii.

Mintea omenească și-a pus în joc progresul de 2000 de ani, ca să poată din acest foc și fum să creeze o lume nouă, care să trăiască în pace și armonie. Dacă și de astă dată se vor căuta alte temeuri de pace, afară de cel pus de Isus Hristos, și care constă în iubirea propovăduită de Regele Păcii, zadarnică va fi jertfa așa de sângeroasă pusă în cauză. Neglijându-se iubirea lui Hristos, tot mormanul de resturi de carne și sânge vor aminti de un măcel purtat fără rost.

Ca neam născut creștin și rămas în lungul veacurilor pildă de popor adânc credincios, ne credem destinul nostru încredințat Proniei cerești, care ne va salva din primejdia ceasului de față, ducându-ne la o „pace stătătoare“. Datoria ceasului de față este să ne îndreptăm viața și faptele spre Părintele Milelor. O reîncreștinare a tuturor este necesară. Preoțimea este chemată la datorie. Prin viața sfântă și propovăduire curată să desmetească din somnul letargiei pe cari încă n'au apucat să-și dea seama de gravitatea momentului ce trecem. Țara ne cere să fim români creștini, așa cum ne-am născut. Numai așa ne putem salva ființa neamului.

Salutăm cu toată căldura românească și creștină acțiunea de adevărată trăire creștinească stărnită în sânul Românilor uniți cu Roma. Cum bine a zis păr. Ioan Roman, protopopul Iernutului, cu prilejul deschiderii unui sinod:

„In primul rând să avem apostoli adevărați, preoți zeloși și harnici, capabili cu căldura dragostei lor să încălzească lumea, sori radiatorii de învățătura lui Hristos, predicatorii excelenți, luminători adevărați. Biserica s'o facem să fie casă de adevărată închinare și reculegere sufletească, nu casă de

întâlnire. Amvonul să fie bogat în învățături creștinești, izvor curgător de „apă vie“, la care fiecare creștin să se poată adăpa în Dumineci și sărbători. În parohie preotul să fie „părintele“ în care fiecare fiu sufletească să găsească mângâiere, în ceasurile grele. În societate să fie omul cu pregătire înaltă în care lumea să vadă un om cult și bine pregătit. Pentru asta preotul trebuie să se adape des și toată viața la izvoarele înțelepciunii. Numai așa va putea fi fermentul care va îndrepta la o nouă și creștinească viață neamul“.

Rolul preotului în pacea clădită pe temeiul iubirii creștine este covârșitor. Precum observăm, munca este începută. Primul rezultat obținut este frumos. Acțiunea „Astriștilor“, preamult grăitoare. Urechi și inimă să fie, căci mintea este pe calea cea bună. Rolul va fi cel mult așteptat: „o pace dreaptă și stătătoare“.

Pr. Ioan Cerghizanu

Un gest. Rectoratul Seminarului nostru primește următoarea scrisoare: „Intr'un număr din foaia bisericească „Unirea“ din anii trecuți, am citit un „Apel“ adresat aceluia, pe cari i-a întreținut Seminarul în mod gratuit până la aplicarea legii agrare, când s'a expropriat o mare parte a bunurilor aceluia Seminar (șase din șapte părți).

Intre cei vizați prin acel apel mă număr și eu, deoarece, ca orfan de preot, am fost ajutat cu prânzul și cina, iar mai târziu, prin protecția Rdssm. domn Dr. Alexandru Grama — pe atunci rector al Seminarului teologic — am primit, pe lângă întreaga întreținere, și locuința în Seminarul teologic, timp de trei ani: 1892-1895, cât au ținut cursurile școlii normale.

Imprejurările îmi permit ca să restituți o parte din ajutorul acordat mie de Seminar, oferind modesta sumă de lei 30.000, adică câte 10.000 lei pentru fiecare an ajutat. — Prin aceasta mi-am descărcat conștiința de un obligament și-mi voi aduce cu drag aminte de timpul petrecut în Seminar.

FOIȚA „UNIRII“

Din mila Ta

Doamne, mult Te-am căutat,
In zarea zărilor,
Pe 'ntinsul cărărilor,
Pe ape și uscat,
Până s'a 'noptat.
Am tot legat și deslegat,
Am răspuns și m'am întrebat.
Trudit, ca albina pe inserat,
Am stat treaz și nu m'am culcat.
Am ispitit a vecinicii chei
S'arunce'n întunec o jerbă de schintei.
Acuma, Te aflu în floarea de spini,
In rodurile coapte din grădini,
In zările de purpură și foc,
In orice clipă și în orice loc.
Din mila Ta, ai scuturat un bob de rouă
Și-am cunoscut în el o lume nouă.

I. B.-Buteni

Mici încreștări

I. Cum scriem numele Mântuitorului?

Numele Domnului și Mântuitorului nostru se scrie în românește în mai multe feluri. O formă rar întâlnită e *Krist*.

*Mi-am făcut de mic o daltă
Și cioplesc cu ea în stânci,
Nedormit, trudit de vremi,
Să vă'ncheg altar lui Krist
In prăpăștiile adânci.*

(Simona Basarab. *Convorbiri Literare*, 1931, An. 64, p. 503).

Felul acesta de a scrie numele Mântuitorului e foarte rar, e doar o abatere foarte personală. În unele ziare și reviste întâlnim forma *Crist*. Fie că se scrie *Crist*, fie că se scrie *Christ* e franțuzism. Românește nu se zice așa. Dacă o întrebuițează uneori poeții, e licență poetică, dar nu e normă după care să ne orientăm.

Mai des întâlnim formele *Christos* și *Cristos*. Uneori același om scrie *Christos* și *Cristos*. De exemplu: Păr. Ioan Georgescu scrie în „Bisericile Românești“, (Oradea, 1935, p. 12) „testamentul Domnului nostru *Isus Christos*“, dar în Anuarul uniunii misionare a clerului român-unit pe 1941 p. 174 — „voim pe *Cristos* și Răscumpărarea lui“. — Atât în operele teologice, cât și în cele literare, istorice, se întrebuițează ambele forme: *Christos* și *Cristos*. În *Euchologiul* tipărit la Blaj în 1893 cu binecuvântarea Mitropolitului Ioan Vancea de Buteasa citim la p. 16 — „Impreunatu-te-ai cu *Christosu*?“ Latinescul *Christus* s'a redat prin *Christosu*.

Dacă în secolul trecut *Christos* se considera formă latină, în secolul nostru se poate considera și formă franceză. *Christ* începe

tot cu *ch* și se citește c. Forma *Cristos* pare mai naturală, mai românească. Poporul pronunță în cele mai multe părți *Hristos*. Așa citim și în *Orologhion* (Blaj, 1934, p. 4): „Doamne *Isuse Hristoase*“. Forma aceasta: *Hristos*, e cea mai corectă și redă în spiritul scrierii fonetice felul cel mai real de a se pronunța.

În popor există și forma „*Domnu' Gristos*“, dar e pronunțare greșită.

În ce privește al doilea nume al Mântuitorului, sunt mult mai puține divergențe ortografice. În general se scrie *Isus*. Așa citim în toate cărțile noastre bisericești dela Blaj. Așa se scrie în general în presa bisericească catolică. Așa scrie Dl Simeon Mehedintzi, membru al Academiei Române: *Isus* este Biserica, iar Biserica este *Isus*. — (In: Ioan Georgescu. *Bisericile Românești*. Oradea, 1935 p. 79). Așa scriu și literații. Să pomenim la întâmplare pe generalul N. M. Condiescu. (Peste mări și țări. Vol. I. București, 1922, p. 46) „Blânda învățătură a lui *Isus*“.

În anumite cercuri teologice se spune totuși că trebuie să scriem *Iisus*. În *Apostolul*, sau *Faptele și Epistolele sf. Apostoli* (Blaj, 1911 p. 1) citim: „Care a început *Iisus* a face“. — În *Ciaslov* (*Orologion*) Sibiu, 1915, p. 3 citim: „Doamne *Iisuse Christoase*“.

În anumite cercuri teologice de azi se spune că e necesar să se scrie *Iisus*. Chiar Academia Română a hotărât așa (Gh. I. Chelaru și Crizante Popescu: *Noua ortografie a*

Cincul, la 1 Iulie 1944. Cu fiiască supunere, *Dionisie Stănuleț*, inv. pens."

Scrisoarea nu are nevoie de comentariu. Dar, deși dăruitorul nu se așteaptă, era necesar să arătăm și pe calea aceasta celui cu cinste, cinste și mulțumire. Gesturi de acestea merită toată atențiunea, întâi pentru că puținii se gândește să le facă și cu atât mai puținii sunt *cei ce le fac*, deși mulți sunt chemați și pot să le facă: Raritatea cazului îl face cu atât mai de preț. Apoi pentru că astfel de reveniri, pe cât sunt de mângâitoare pentru cel ce le face, pe atât sunt de folositoare Seminarului, pentru care azi, după reforma agrară, e mult mai greu să dea cuiva ani de-a rândul casă-masă gratuit ca altădată, greutate care în timp de războiu sporește ca valorile de pe piață, greutate care e de netrecut când cei lipsiți se înmulțesc an de an.

De aceea Dumnezeu să binecuvinteze și răsplătească larg pe cei ce s'a gândit și a făcut după inima sa.

Glăsuț pietrelor *)

Dacă în rândul laicilor am găsit câțiva oameni plini de vădit curaj, cari au îndrăznit să arăta cu degetul spre demimondenele veacului, îndrumându-le la ordine în îmbrăcăminte și purtare, n'am voit să spun că astfel de oameni, plini de mare curaj, ar lipsi în rândul clerului.

Totdeauna au fost — ca în orice categorie, ori clasă socială de altfel — preoți buni și răi; oameni ai datoriei, cari și-au dat seama că sunt sarea pământului, lumina lumii, și cari, talantul primit de la Domnul, ca să-l întrebuințeze după voia Stăpânului cereesc, l-au ascuns, l-au îngropat. Din aceasta excepție tristă, din minuscula ceată a celor „mici de inimă și mari de patimă“, cari s'au intrus și în mijlocul sfintelor chemări — și cari fac rușine clerului — nu avem voie să

) Dacă voi veți tăcea, pietrele vor striga.

tragem concluzii arbitrare, învinuind clerul de dezertare în fața datoriei.

Toți știm că clerul are cel dintâi datoria, ca amăsurat cuvintelor marilor Apostoli (I Ptr. 3. 3; I Tim. 2. 9.) Să dea povețe categorice — nu cu tergiversări condamnabile! — cum trebuie să se îmbrace femeia. Iar aceasta mai ales acolo, unde moda feminină pășește alături de linia moralei creștine! Ici colo răsună, adeseori zadarnic: ca în pustiu, dar totuși se aude glasul de profet al preoților, cari cu orice risc vreau să îndrumeze pe linie creștină — dacă se mai poate — moda femeilor de azi.

După ce în nr. 22 al „Unirei“ am reprodus cuvintele I. P. S. Patriarh Nicodim, prin care I. P. S. Sa îndruma la ordine pe refugiații și evacuații cari și la sat au continuat viața de lux, de fard, de îmbrăcăminte fără de rușine (femei în pantaloni pe stradă) și de petreceri, voi pomeni acum, tot numai în fuga condeiului, câțiva apostoli plini de foc și zel.

Din rândul celor mai cunoscuți și vrednici de admirat, se desprinde luminoasa figură a arhiereului de pie memorie: Al. Nicolescu, care cu vreme și fără de vreme, a dat directive precise femeilor cum trebuie să se îmbrace, dacă îndrăznesc a se numi creștine, infierând fără de milă moda imorală a veacului XX.

Dacă am citi numai două articole ale acestui mare Preot, apărute pe vremuri, când a mai fost odată nebunia hainelor scandalos de scurte, am releva și noi curajul greu de egalat al Episcopului de Lugoj și Blaj, ce a îndrăznit a lovi până și preotes-le și fetele de preot, cari în loc să se ia după prescripțiile evanghelice, preferau pe cele ale cutărui jidan din Paris: dictator al modei anului în curs.

Nu mai puțin în înălțimea datoriei a fost actualul Episcop de Iași: Mihail Robu, care a dat un ordin foarte sever în ce privește îmbrăcăminte femeilor și a fetelor creștine!

Cardinalul Schuster, arhiepiscop de Milano, în vara anului trecut — în numele lui Hristos și cu binecuvântarea lui Petru — por-

nește o cruciadă împotriva modei păgâne. Calendarul „Familia creștină“, (apărut în Tip. Gh. Munteanu din Arad) publică în întregime, după „Revista Clerului Italian“, ordinul prin care se interzice femeilor și fetelor cu haine scurte și decoltate, celor cu șosete, ori fardate, să mai poată intra în biserică. Pe preoți îi obligă în conștiință — amenințându-i cu suspendarea — ca să vegheze sever și conștiințios, prin persoane în vârstă și serioase, la executarea acestui ordin. Și să nu se mai îngăduie nici decum, ca îmbrăcăminte fără de rușine, pe care o impune moda, să profaneze lăcașul sfânt alui Dumnezeu.

Părintele Al. Todea încă înșiră, curajos, între dușmanii curăției sfinte și moda feminină. Păcat că i-a scăpat din vedere adevărul atât de documentat relevat de Păr. Dr. D. Neculăș, că balul încă este f. serios pericol pentru curăție.

Voiu păstra sinceră recunoștință Păr. Al. Ghiuzan, care a scris prefața la lucrarea „Modă și dans“, deși a prevăzut că va avea neplăceri pentru acest act de curaj. Tot așa vrednicilor urmași ai Mons. A. Gabor dela institutul „Presa Bună“, precum și venerabililor Părinți dela Episcopia Catolică din Iași, cari au contribuit la apariția ei.

Și dacă aș vrea să înșir pe toți cei ce și-au câștigat merite mari în fața lui Dumnezeu pentru lupta lor statornică împotriva modei imorale, ar trebui să obosească mult. Oare ospitalitatea largă și binevoitoare a distinselor gazete creștine, — pe care o aveți înaintea ochilor, — față de aceasta idee, nu este o elocventă dovadă că este condusă de suflete mari?

Termin, accentuând, că sunt mulți preoți la culmea datoriei: cari nu se fâșăcesc în fața femeilor ce nu ezită a inventa mii de scuze factive, pentru a-și apăra marea lor vinovăție, ori pentru a acuza pe cei ce le deranjează în ușoarele lor socoteli de intimitate. . . Iar când preoții tac, și acolo unde tac, vine câte un ordin ministerial, sau poli-

Academiei Române. Ediția VII a București, Cugetarea p. 70; tot acolo la p. 75 găsim *Hristos*). În Dicționarul ortografic al Academiei Române de Ștefan Pop (București, Cartea Românească, p. 77) citim *Iisus* (Isus), ceea ce înseamnă că ar fi admisibile ambele forme; tot acolo la p. 62 citim *Hristos* (*Cristos*), ceea ce înseamnă că ar fi admisibile și aceste ambe forme.

E bine să scriem Isus, fiindcă așa se pronunță. În pronunțare nu se aude un al doilea i, nici nu cade accentul pe penultima. Cei cari pledează pentru Iisus, aduc de obicei argumente etimologice. În grecește se scrie cu eta (în pronunțarea limbii neotestamentare-koini dialektos-ita) cu iota (se pronunță i-ota) adscris-deci cu doi i. Chiar admitând că românescul Isus derivă din grecește (într'un timp greaca era limbă oficială bisericească în Răsărit), nu urmează în mod necesar să scriem Iisus, fiindcă scriem cum pronunțăm.

S'ar mai putea spune că se scrie Iisus spre a se deosebi de Isus, fiul lui Navi. Nu e deloc necesar. În Franța întâlnim Jézus, Dieu, ca nume de bărbați, ca și Saint, și totuși n'a confundat nimeni nici pe Isus, nici pe Dumnezeu, nici pe Sfânt cu vre-un Domn care poartă acest nume. — Lăudăm deci pe Domnul *Iisus Hristos*.

II. **Mărturisirea Ortodoxă a lui Petru Movilă în ungurește**
Pravoslavnică Mărturisire a lui Petru Movilă, Mitropolitul Chieului, a fost tradusă

în ungurește la sfârșitul secolului XVIII-lea, de către Ștefan Miskolczi. A tipărit-o în 1791 Nicolae Miskolczi. La Budapesta erau ortodocși sârbi, greci, etc. Fiind desnaționalizați și necunoscând limba slavonă, nici cea greacă, au tradus Mărturisirea lui Petru Movilă în ungurește. Ediția ungurească se intitulează: „Igaz vallástétele a napkeleti közönséges és apostoli ekklesiának a melly görög nyelvből magyar nyelvre fordítottott Miskolczi István által. Most pedig a nem egyesült napkeleti görög vallást és hitet tartó keresztények lelki hasznokra és épületekre maga költségen kinyomtatta Miskolczi Miklós. Pesten, 1791, Patzkó Ferentz betűivel (în 8°, 10 + 275 p.) (Petrik Geza: Bibliographia Hungariae 1721-1860. Vol. II. Budapesta, 1890, p. 767. A. Veress Bibliografia Româno-Ungară. Vol. II. București, 1935, p. 76).

În traducere românească titlul ediției maghiare e următorul: „Adevărata mărturisire a bisericii sobornicești și apostolicești de răsărit, care s'a tradus din limba greacă în limba ungurească de către Ștefan Miskolczi. Iar acum s'a tipărit spre folosul și zidirea sufletească a creștinilor cari țin credința și religia neunită. La Pesta în 1791, cu literile lui Francisc Patzkó“.

După indicațiile Dlui Andreiu Veress (op. cit.) nu avem exemplare în țară. Dl Veress descrie exemplarul văzut la Budapesta. E important de remarcat că aceasta e cea mai veche carte, scrisă de un autor român, tradusă în ungurește.

III. Despre un unicum

În Biblioteca Centrală Arhidiecezană din Blaj, cu multe rarități bibliografice, există un exemplar al tipăriturii lui Ioan din Vinț¹⁾: „*Cărare pe scurt spre fapte bune, îndreptătoare*“ apărută la Alba Iulia în 1685. Prefața e semnată de *Popa Ioan din Vinț* și dedicată Principelui Mihail Apafi. Spune că a întors-o „spre folosul și intrămarea neamului românesc“. Popa Ioan din Vinț a tradus această carte după o carte ungurească, tradusă din limba engleză. E cea dintâi traducere după o carte englezească. Traducătorul ungar e Matkó. Acesta știa bine românește. Principele Appaffy îi dă ordin la 23 Februarie 1681 să traducă în românește Vechiul Testament²⁾.

Titlul traducerii ungurești a Operei după care a tradus Popa Ioan din Vinț, e lung³⁾: Kézdivásárhely Matkó István. Kegyes cseledek rövid ösvénykéje, mellyen A kegyesség gyakorlásának derék uttyára sietvén egy jó lelki utón jár (minek utánna már véghez vitte Istenével való szent beszélgetését az

¹⁾ Bibliografia Românească Veche Vol. I. Nr. 82. Veress (E): Erdélyi és Magyarországi régi oláh könyvek és nyomtatványok (1544-1808) A. Bitay: Erdélyi irodalmi szemle, 1924, Vol. LVI, p. 61-62. Bibliografia Româno-Ungară. Vol. I. București 1931, p. 126.

²⁾ Történelmi Tár. 1878, p. 705.

³⁾ Szabó Károly: Régi Magyar könyvtár. Az 1531-1711 megjelent magyar nyomtatványok könyvészeti kézikönyve. Vol. I. Budapesta, 1879 p. 436-437.

țist, — câte un războiu ori bombardament — care pământul tăios pe ceice calcă alături de datorie.

Prof. Filotea Dumbravă

Colțul AGRU-ului

Beiuș. Duminecă, în 16 Iulie c. după sfânta liturghie, s'a ținut în sala liceului român unit „Samuil Vulcan” din orașul nostru *adunarea generală a Agrului*.

Programul s'a început prin cântarea „Impărate Ceresc”, urmat de cuvântul d-lui Dr. Ioan Bozac, președinte, care în cuvinte alese, salută prezența I. P. S. Sale Dr. V. Tr. Frențiu, episcopul eparhial, deschide ședința, cu următoarea constatare:

Pentru vremurile de azi, sufletul dorește să se reculeagă și să se fortifice, ceea ce se și poate face, prin gruparea în asociațiile religioase, care mai mult ca oricând azi sunt binevenite. Raportul secretarului care, în persoana Păr. Ioan Crețu, trece în revistă toate realizările Agrului de aici, atât din orașul nostru, cât și din restul eparhiei, unde se muncește cu zel aprins. Acele realizări sunt multe, pe teren național, moral și bisericesc. Raportul d-lui casar Gheorghe Ardelean, a arătat situația casei și a averii ce are asociația noastră. Ambele rapoarte fiind primite de adunarea generală, Păr. Dr. V. Hetco, protopop asistent eclesiastic, mulțumește tuturor pentru munca ce au depus-o.

Păr. Dr. Iuliu Hirțea, secretarul episcopiei noastre, a ținut o frumoasă și plăcută *conferință* vorbind cu această ocaziune despre Sfântul Petru, arătând crezul Bisericii față de acela care a fost alesul Domnului ca să păstorească turma dreptcredincioasă la limanul mântuirii. În continuare *corul Agrului* de sub conducerea d-lui Gheorghe Ardelean a executat „Lăudați pe Domnul, „compoziție de Fr. Hubic, și „Speranța mea” de L. Perosi, unde și-au dat contribuția dș. Sisi Pop de Popa, dl prof. Tr. Tămașu, iar la pian d-na Anuța E. Borlan.

Drept încheiere, ia cuvântul I. P. Sa Dr. V. Tr. Frențiu, care a făcut unele reflexii potrivite pe marginea activității Agriștilor, laudând munca ce o depun în slujba Bisericii și a Neamului. N. Cristea.

Știri mărunte

Mângăieri binevenite. În zilele de 23-29 Iunie a. c., Cuv. Sa P. Miron Moldovanu, ieromonah basilian la Obreja, a ținut sfinte *Misiuni populare* în parohia Dumitra, unde păstorește pâr. Onofrei. Cuvintele de întărire sufletească și de mângăiere ale părintelui misionar au fost ascultate cu mare luare aminte. S'au mărturisit și cuminecat peste 200 de binecredincioși. — Acelaș părinte misionar a făcut

Imádságot) tudakozzo utmutatójától a kegyes élet uttyát a holott Az Ut mutatò minden karban, nembe és hivatalban lévò embereknek általut mutat az Isten elótt kedves, mások elótt becsületes és magokra nézve hasznos cselekedeteknek elkövetésére a szent írásbol melyet Szedegetett és fordítot *Angliai nyelvből* a kegyes életre vágyódoknak hasznokra K. Vásárhely M. István F. Bányai Ecclesiának együgyütanitoja. Psal 32. V. 8. Bölcsé tézlek tégedet és meg-tanítlak tégedet az utra-melleyen járj, tanácsot adok te-néked szememmel. Szebenben, Nyomtatta Szenci Abraham 1666 în 16, 111 p. S'a retipărit în 1762 la Careii Mari. Prin această traducere ungurească, apărută și în traducere românească, avem primul contact cu o carte engleză⁴⁾. După indicațiile d. A. Veress⁵⁾, singurul exemplar existent din acea operă e cel dela Biblioteca Centrală din Blaj.

Iosif E. Naghiu

⁴⁾N. Drăganu: Histoire de la littérature roumaine de Transylvanie de origines à la fin du XVIIIe siècle. In: La Transylvanie. Bucarest, Acadmie Roumaine, 1938 p. 645.

⁵⁾Bibliografia Româno-Ungară. Vol I. București, 1931 p. 126.

aci apostolie și cu *cinematograful*, ostendindu-se apoi cu rulara de filme potrivite și interpretarea lor la *Hăpria, Straja, Bărabanț și Ighiu*. — Lăudat fie Domnul pentru toate!

Consfințire. Ca din vălmașagul urii și-al prăpădului să iasă nevătămați, iar lacrimile și amarul pătimirii să fie respălitite, credincioșii pâr. Silviu Raica, din Tiur, și cu ei o mulțime de evacuați, s'au consfințit Duminecă 9 Iulie Sf. Fecioare Maria. Consfințirea a făcut-o pâr. Dr. S. Crișanu.

Atentat împotriva Führerului. Joi, în ziua de Sf. Ilie, s'a săvârșit un atentat cu material exploziv împotriva Führerului. Cu acest prilej au fost grav rănite patru persoane, dintre care una a încetat din viață. Führerul s'a ales cu arsuri și vânătăi. După acest incident, ce era să-i fie fatal, Cancelarul Reichului a avut o întrevedere lungă cu Ducele Mussolini, apoi a vorbit la radio poporului german. Despre conspirație și conspiratori (cari unt militari, pe cât se știe) deocamdată nu se prea dau amănunte.

Locale. Măne, Dumineca VII după Rusalii, va predica în catedrală pâr. Grigore Friciu, profesor de religie.

Arhiepiscopul Spellman la Roma. Înaltul ierarh catolic, Msgr. Spellman al New-Yorkului, unul din băbații de încredere ai președ. Roosevelt, care a primit acum a patra oară să candideze la președinția Statelor Unite, se afirmă — după *United Press* — că la sfârșitul săptămânii trecute a sosit la Roma. Calea aceasta a făcut-o — spune-se, pentru a cere audiență la Sf. Părinte, pentru d. Roosevelt.

Marinimositate. „Elevele și elevii Reuniunilor Mariane de pe lângă cele două licee din Beiuș, în dorința de-a șterge o lacrimă de pe fața orfanilor de războiu, din venitul încasat cu prilejul serbării religioase organizate la Bunavestire (25 Martie) 1944, au hotărât să dăruiască pentru *Orfelinatul de războiu Obreja*, suma de 20,000 (adica douăzeci mii) Lei”. — Așa scrie Direcțiunii Orfelinatului din Obreja pâr Ioan Teiușanu și pâr. Ioan Mateiu, profesori de religie în Beiuș. Și așa s'a făcut. Comentariile sunt de prisos.

Certificate de plată. În urma unei decizii a Ministerului de Finanțe, s'au emis certificate de plată. Suma maximă la care s'a limitat această emisiune e de 8 miliarde lei. Certificatele din chestie vor fi emise: a) pentru plata în proporție de 50% din valoarea produselor rechiziționate de Armata Română, care au fost achitate parțial în numerar, iar pentru rest s'au dat bonuri de rechiziție (o cotă de 70 sau 60%); b) pentru plata în proporție de 50% din valoarea inițială a bonurilor de cumpărare (bonuri cu plată) emise de ofițerul român de legătură de pe lângă unitățile armatei germane pentru procurarea materialelor necesare trupelor germane în cadrul contingentelor de export; c) pentru plata parțială a datoriilor certe, lichide și exigibile ale statului către furnizorii săi, conform normelor stabilite de Direcțiunea Generală a Mișcării Fondurilor. Certificatele de plată vor fi emise pentru valori nominale de lei 10 mii, 50.000, 100.000, 500.000 și 1 milion. Certificatele de plată pot fi cesionate prin gir fără nici o restricțiune sau formalitate.

Suveranul bulgar și-a trecut cu bine examenul. În prezența Reginei-Mame și a câtorva notabilități de stat, tinerelul rege Simeon II al Bulgariei și-a trecut deunăzi, cu bine, examenul de clasa primă primară. Poporul bulgar se bucură mult și leagă mari nădejdi de tânărul său craiu, care dă dovezi de alese însușiri intelectuale morale, după cum spun tei cari îl cunosc.

Mulțumită. Curatorul bis. din *Olteț*, mulțumește marinimosilor săi donatori: Dr. Octavian Dobre, avocat Sighișoara, 10.000 lei, Dr. Iulian Cârje avocat Făgăraș 5000 lei și Colonel Alexandru Leuțiu 15.000 lei. Dumnezeu să ajute gândului bun! *Samollă Cornea* paroh.

CARTI & REVISTE

SEPTIMIU POPA: *Cuțul dela inimă*. Timișoara, 1944. Pagini: 159. Prețul: 120 Lei.

Realitatea e mai bogată în frumuseți neasemuite decât închipuirea. Sufletul din cale afară simțitor la bine și frumos al pâr. Septimiu Popa a isbutit să prindă în haină de povestiri duiioase și captivante o seamă de momente mișcătoare din viața dela sate, de pe vremea când Sf. Sa era părinte sufletesc al celor

simpli după vorbă, după port. Ne-am bucura să știm că această tipăritură e căutată și răsfoită cu drag în toate familiile noastre preoțești, unde va fi mai înțeleasă și mai îndrăgită ca oriunde. — Ca în atmosferă familiară.

Rugăciunile bunului creștin. Beiuș, 1944. (Format 32° mic). Prețul 25 Lei.

La Beiuș, în editura parohiei române unite de acolo, a văzut lumina tiparului o nouă și drăguță carte de rugăciuni care cuprinde, în 72 pagini, cele mai potrivite rugăciuni și îndemnuri, în legătură cu acest puternic mijloc de mântuire. E potrivită pentru elevii dela școala primară, soldați și credincioși dela țară. S'a tipărit sub îngrijirea pr. N. Cristea, partea materială avându-o Revs. Dr. V. Hetco protopop, care a finanțat-o.

VASILE NETEA: *Figuri ardelene*. București (Fundăția „Regele Mihai I”) 1944. Pagini: 182. Prețul?

Cronicar cinstit și lipsit de patimă, autorul creionează frumos și cuminte figuri alese de neuniți și uniți de pe plaiurile ardelene. (Șaguna, Inochentie Micu, Andreiu Mureșanu, Oct. Goga, Coșbuc, Slavici, Bunea, Chendi, Dr. I. Rațiu, Lucaci și alții). Face bine sufletului răsfoirea acestor pagini scrise cu inimă caldă și în spirit de închinare memoriei celor proslăviți de iscusitul și harnicul scriitor ardelean, care este d. V. Netea.

Telefonul „Unirii”

Dr. Eug. Mezei Turda. Confirăm primirea sumei de Lei 2000 în contul abonamentului pe 1943 și 1944. Vă rugăm primiți călduroase mulțumite pentru suprasolvire.

E. Rîșca Petroșeni. Chităm primirea sumei de Lei 1500, abonament pe 1943 și 1944. Vă mulțumim din toată inima pentru suprasolvire.

Am primit abonamentul pe 1944: G. Potra Lipova (complectare 300 Lei), Desp. Astra București, N. Oprea Lupeni, M. Temian Brașov, Rom. Danciu Crișior, Ec. Titi Nicolescu Valea Nandrei, Oficiul parohial Uricani, Dr. Al. Bocianu Turda.

I. Albon Arad. Am primit 1000 Lei în contul abonamentului pe 1942-1944.

I. Crișan Boteni. Suma de 500 Lei am primit-o la timpul său. Numerii lipsă i-am trimis prin postă.

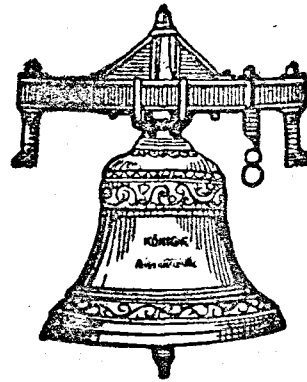
FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10-21

„Inreg. F. S. 34/1931 Arad” cf. dispozițiilor în vigoare

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată Rechizite și s'au de fier pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376.

Citiți și răspândiți

„UNIREA”